

Sygn. akt V ACa 739/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Ewa Kaniok (spr.)

Sędziowie: SA Przemysław Kurzawa

SO (del.) Katarzyna Parczewska

Protokolant: sekretarz sądowy Aneta Walkowska

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej z siedzibą w Ł.

przeciwko Uniwersyteckiemu Centrum (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 24 maja 2018 r., sygn. akt IV C 386/18

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od Uniwersyteckiego Centrum (...) w W. na rzecz (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej z siedzibą w Ł. kwotę 8100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

Katarzyna Parczewska Ewa Kaniok Przemysław Kurzawa

Sygn. akt V ACa 739/18

UZASADNIENIE

W dniu 19 lutego 2018 r. w sprawie o sygnaturze akt IV Nc 2/18 referendarz sądowy w Sądzie Okręgowym w Warszawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym zasądził od pozwanego na rzecz powoda dochodzoną pozwem kwotę oraz kwotę 12.718,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 7.474,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W dniu 21 marca 2018 r. pozwany wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty, żądając uchylecia go w całości, skierowania sprawy na rozprawę oraz oddalenia powództwa w całości, zasądzenia od powoda na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, oraz odstąpienie na podstawie art. 102 k.p.c. od obciążania go jakimikolwiek ewentualnymi kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego w całości.

W uzasadnieniu wskazał w szczególności, że wierzytelności powoda z tytułu odpowiednich umów uległy umorzeniu wskutek ich zaspokojenia przez inny podmiot. Pozwany podniósł także zarzut przedawnienia oraz zarzucił przedwczesność powództwa z uwagi na niepodjęcie przez powoda odpowiednich czynności pojednawczych.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w punkcie pierwszym zasądził od pozwanego na rzecz powoda sumę 395.512,49 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 29 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty; w punkcie drugim zasądził od pozwanego na rzecz powoda sumę 31.150,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 30.593,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania w sprawie przed Sądem Okręgowym w Warszawie oraz kwotę 557,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania pojednawczego przed Sądem Rejonowym dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie pod sygnaturą akt II Co 118/17, wywołanego złożonym przez powoda wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej.

Z ustaleń faktycznych jakie legły u podstaw tego rozstrzygnięcia wynika, że w dniu 28 sierpnia 2013 r. spółka akcyjna pod firmą (...) S.A. z siedzibą w Ł. zawarła z powodem umowę faktoringu powierniczego. Przedmiotem umowy było określenie zasad zarządzania i administrowania przez M. wierzytelnościami powoda, ustalenie limitu finansowania oraz warunków finansowania udzielonego powodowi przez M. oraz przejęcie przez M. ryzyka odzyskania środków wynikających z wierzytelności.

W wyniku przeprowadzenia postępowania przetargowego na podstawie ustawy – Prawo zamówień publicznych, Powódka (wykonawca), zawarła z pozwanym (zamawiającym) następujące umowy:

1) numer(...) z dnia 11 grudnia 2014 r.; przedmiot umowy stanowiła sprzedaż i dostarczenie przez wykonawcę na rzecz zamawiającego drobnego sprzętu medycznego w ilości i asortymencie określonym w załączniku do umowy; wykonawca zobowiązał się dostarczać zamawiającemu przedmiot umowy sukcesywnie w ciągu 24 miesięcy od daty zawarcia umowy lub od daty obowiązywania umowy; wartość brutto przedmiotu umowy została określona na kwotę 5.248,80 zł; zapłata należności miała następować sukcesywnie za każdą wykonaną dostawę przedmiotu umowy w terminie 60 dni od daty dostarczenia faktury VAT zamawiającemu, wyłącznie na konto wykonawcy wskazane w fakturze;

2) numer (...) z dnia 3 lipca 2013 r.; przedmiot umowy stanowiła sprzedaż i dostarczenie przez wykonawcę na rzecz zamawiającego stentografów do aorty piersiowej i brzusznej w ilości i asortymencie określonym w załączniku do umowy; wykonawca zobowiązał się dostarczać zamawiającemu przedmiot umowy sukcesywnie w ciągu 24 miesięcy od daty zawarcia umowy lub od daty obowiązywania umowy; wartość brutto przedmiotu umowy została określona na kwotę 7.960.680,00 zł; zapłata należności miała następować sukcesywnie za każdą wykonaną dostawę przedmiotu umowy w terminie 90 dni od daty dostarczenia faktury VAT zamawiającemu wyłącznie na konto wykonawcy wskazane w fakturze;

3) numer(...) z dnia 11 sierpnia 2014 r.; przedmiot umowy stanowiła sprzedaż i dostarczenie przez wykonawcę na rzecz zamawiającego samorozprężalnych nitynolowych endoprotez naczyniowych z (...) w ilości i asortymencie określonym w załączniku do umowy; wykonawca zobowiązał się dostarczać zamawiającemu przedmiot umowy sukcesywnie w ciągu 24 miesięcy od daty zawarcia umowy lub od daty obowiązywania umowy; wartość brutto przedmiotu umowy została określona na kwotę 431.227,78 zł; zapłata należności miała następować sukcesywnie za każdą wykonaną dostawę przedmiotu umowy w terminie 30 dni od daty dostarczenia faktury VAT zamawiającemu, wyłącznie na konto wykonawcy wskazane w fakturze.

Powód wywiązał się z własnych zobowiązań i dostarczył pozwanemu zamówione towary w terminie.

Z tytułu realizacji wskazanych umów powód wystawił pozwanemu m.in. następujące faktury:

Numer dokumentu (faktury)	Data wystawienia faktury w formacie rok-miesiąc-dzień	Termin płatności faktury w formacie rok-miesiąc-dzień	Ostateczna kwota roszczenia wynikająca z wystawionej faktury	Wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych wynikająca z danej faktury skapitalizowana od dnia wymagalności danej faktury do dnia 28 grudnia 2017 r.
(...)	2015-01-08	2015-04-08	37.908,00 zł	9.401,18 zł
(...)	2015-01-12	2015-04-12	37.908,00 Z K	9.359,64 zł
(...)	2015-01-14	2015-04-14	37.908,00 zł	9.351,33 zł
(...)	2015-01-19	2015-02-15	9.672,05 zł	2.506,78 zł
(...)	2015-01-21	2015-04-21	37.908,00 zł	9.293,17 zł
(...)	2015-01-22	2015-03-08	1.312,00 zł	334,05 zł
(...)	2015-01-23	2015-04-23	37.908,00 zł	9.276,56 zł
(...)	2015-01-30	2015-04-30	75.816,00 zł	18.436,78 zł
(...)	2015-02-06	2015-03-08	9.672,05 zł	2.462,26 zł
(...)	2015-03-20	2015-04-19	16.612,99 zł	4.083,61 zł
(...)	2015-03-20	2015-04-19	14.754,96 zł	3.626,88 zł

Pozwany przed wniesieniem pozwu nie zapłacił powódce jakiegokolwiek kwoty z tego tytułu.

W dniu 28 grudnia 2016 r. umocowany pełnomocnik powoda nadał listem poleconym poczty polskiej o numerze nadawczym (...) do Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie wniosek o zawiązanie do próby ugodowej, który obejmował m.in. faktury objęte niniejszym pozwem. Wraz z wnioskiem uiścił na rzecz Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie kwotę 300,00 zł oraz 17,00 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego w tamtej sprawie. Wniosek spowodował wszczęcie postępowania, które zostało

zarejestrowane pod sygnaturą akt II Co 118/17 przed Sądem Rejonowym dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie. Na posiedzeniu wyznaczonym na dzień 20 czerwca 2017 r. w tamtej sprawie stawił się umocowany pełnomocnik powoda, zaś w imieniu pozwanego nikt się nie stawił.

W związku z niezapłaceniem sum wskazanych w odpowiednich fakturach, pismem datowanym na dzień 7 grudnia 2017 r. i nadanym listem poleconym, umocowany pełnomocnik (...) spółki z o.o. wezwał pozwanego do uregulowania odpowiednich zaległości w płatnościach w terminie do 27 grudnia 2017 r. Równocześnie wskazał, że niezajęcie stanowiska w określonym terminie albo niedokonanie dobrowolnej spłaty na wskazany w treści wezwania numer rachunku bankowego spowoduje, że powód skieruje sprawę na drogę postępowania sądowego.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek pozwanego o zobowiązanie powoda do przedstawienia dodatkowych dokumentów, w szczególności dotyczących rozliczeń między powodem, a spółką (...) oraz umów zawartych między tymi spółkami, jako niemający znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w rozumieniu art. 227 k.p.c.

Sąd Okręgowy oddalił również wniosek powoda o zażądanie i dołączenie do akt sprawy dokumentów znajdujących się w aktach odpowiedniego postępowania pojednawczego wywołanego wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej, przez co Sąd ograniczył dowód w tym zakresie do dowodu z odpisu odpowiednich dokumentów załączonych do pozwu, albowiem okoliczności stwierdzone tymi dokumentami nie stanowiły przedmiotu sporu między stronami, a powód był stroną tamtego postępowania i przedstawił odpisy z akt tamtej sprawy, w związku z czym nie było podstaw do dodatkowego żądania przez Sąd oryginałów dokumentów zgodnie z art. 250 § 1 zdanie drugie k.p.c.

Sąd Okręgowy oddalił również wniosek pozwanego o dopuszczenie oraz przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka D. S., gdyż okoliczności, na które miał zeznawać wskazany świadek (okoliczność nawiązania stosunku prawnego pomiędzy powodem, a (...) S.A., jak też okoliczność zapłaty należności objętej przedmiotem postępowania przez (...) S.A. na rzecz powoda i brak żądania przez powodową spółkę zapłaty należności, za które zapłacił (...) S.A.) nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie w rozumieniu art. 227 k.p.c.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo było usprawiedliwione i podlegało uwzględnieniu w całości.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowią przepisy o sprzedaży, w szczególności art. 535 k.c. w związku z ogólnymi przepisami prawa zobowiązań (art. 353 i n. k.c.) i przepisami o skutkach niewykonania zobowiązań (w szczególności art. 481 k.c.) oraz przepisy ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

W ocenie Sądu Okręgowego niezasadny jest zarzut pozwanego, że wierzytelność powoda względem pozwanego wygasła wskutek jej zaspokojenia przez M. na zasadzie art. 356 § 2 k.c. Przepis ten stanowi, że jeżeli wierzytelność pieniężna jest wymagalna, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia od osoby trzeciej, chociażby działała bez wiedzy dłużnika. Warunkiem zaistnienia takiej sytuacji jest jednak to, by spełniający świadczenie działał za dłużnika. W ustalonym stanie prawnym brak podstaw do uznania, że M. spełnił skutecznie względem powoda świadczenie obciążające pozwanego. Zawarta między M. oraz powodem umowa (dołączona do akt sprawy – k. 93 i n.), która była podstawą świadczeń wykonanych przez M. na rzecz powoda, była w odpowiedniej części nieważna z uwagi na zakaz z art. 54 ust. 6 ustawy o działalności leczniczej. Wskutek świadczeń wykonanych przez (...) SA nie mogło dojść do umorzenia zobowiązania pozwanego względem powoda, jako przesłanki wstąpienia M. w prawa zaspokojonego wierzyciela w rozumieniu art. 356 § 2 k.c., co potwierdza przedstawiana przez Sąd Najwyższy wykładnia ustawy w sprawach opartych na jednakowych podstawach faktycznych i prawnych.

Art. 356 § 2 k.c. stanowi, że jeżeli wierzytelność pieniężna jest wymagalna, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia od osoby trzeciej, chociażby osoba ta działała bez wiedzy dłużnika. Zapłata, którą ten przepis ma na względzie, podlega zaliczeniu na poczet świadczenia dłużnika. Jej skutkiem jest wygaśnięcie zobowiązania dłużnika w granicach kwoty uiszczonej wierzycielowi. Z reguły osoba trzecia płaci cudzy dług ze względu na stosunek prawny, jaki ją łączy z dłużnikiem. Jeżeli osoba trzecia nie nabyła spłaconej wierzytelności (wstąpienie w prawa zaspokojonego wierzyciela, przelew), o przysługiwaniu jej regresu wobec dłużnika, rozstrzyga łączący ją z dłużnikiem stosunek prawny, ze względu na który nastąpiła zapłata. Gdy zaś osoba trzecia nie nabyła spłaconej wierzytelności

i zarazem brak stosunku prawnego łączącego ją z dłużnikiem, za właściwy środek do rozliczeń między osobą trzecią a dłużnikiem z tytułu spełnienia jego świadczenia uznaje się roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia. Jest tak, jak przedstawiono, jednak tylko wtedy, gdy dłużnik nie sprzeciwił się przyjęciu świadczenia przez wierzyciela od osoby trzeciej. Przepis art. 356 § 2 k.c. chroni wyłącznie interesy dłużnika. Z tego powodu dłużnik może sprzeciwić się przyjęciu świadczenia przez wierzyciela od osoby trzeciej i w ten sposób nie dopuścić do wygaśnięcia swego zobowiązania w sposób przewidziany w art. 356 § 2 k.c. Takie rozumienie art. 356 § 2 k.c. harmonizuje z uregulowaniem zawartym w art. 508 k.c. Zastosowanie art. 356 § 2 k.c. należy uznać także za wyłączone na podstawie art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej w odniesieniu do zapłaty przez osobę trzecią na rzecz wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej, uiszczonej w związku z jakąkolwiek czynnością prawną mającą na celu zmianę wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej dokonaną bez wymaganej zgody podmiotu tworzącego. Przesądza o tym cel i zakres regulacji art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej. Dlatego w związku z dokonaną bez wymaganej zgody czynnością, mającą na celu zmianę dotychczasowego wierzyciela, kontrahent wierzyciela, który dokonał zapłaty, ma roszczenie wobec wierzyciela o zwrot nienależnego świadczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2017 r., I CSK 255/16).

Zdaniem Sądu, nawet jeżeli w związku z niezaspokojeniem wierzytelności przez pozwanego powód otrzymał od M. świadczenie w wysokości odpowiadającej roszczeniu względem pozwanego, takie świadczenie przez M. nie doprowadziło do umorzenia odpowiedniej wierzytelności, gdyż M. nie mógł na podstawie odpowiednich porozumień spełnić długu za pozwanego ze skutkiem przewidzianym w art. 356 § 2 k.c., a co najwyżej mógł spełnić swoje własne świadczenie względem powoda.

Sąd zwrócił uwagę, że wbrew zarzutom pozwanego, zapisy odpowiednich umów o treści „Wszelkie spory między stronami, których nie da się rozstrzygnąć polubownie wynikłe w związku albo na podstawie niniejszej umowy, będą rozstrzygane przez Sąd właściwy dla siedziby zamawiającego” (§ 17 albo 18 odpowiednich umów) stanowi wyłącznie zapis umowny w rozumieniu art. 46 § 1 k.p.c., na podstawie którego strony ustaliły właściwy sąd do rozwiązywania ewentualnych sporów mogących wynikać z danej umowy i nie ma wpływu na wymagalność roszczenia w rozumieniu k.c., skoro zgodnie z art. 353¹ k.c. strony tak ukształtowały zobowiązanie, że świadczenie ceny miało nastąpić w umówionych terminach (§ 5 albo 6 odpowiednich umów) i nie zostało zastrzeżone pod warunkiem (art. 89 k.c.), w szczególności nie zostało uzależnione od podjęcia przez A. negocjacji w razie wdania się w spór przez pozwanego.

Przywołane przepisy § 17 oraz 18 odpowiednich umów oczywiście nie są też zapisem na sąd polubowny lub inną klauzulą o podobnych skutkach w rozumieniu k.p.c.

Przepis art. 187 § 1 pkt 3 k.p.c. również nie nakładał na powoda obowiązku podjęcia prób polubownego rozwiązania sporu.

Sąd zauważył, że przed wytoczeniem powództwa powód dokonywał wielu prób polubownego rozwiązania sporu, W szczególności złożył wniosek o przeprowadzenie postępowania pojednawczego przed Sądem Rejonowym dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie, jak również wystąpił do pozwanego o polubowne rozwiązanie sporu przed wytoczeniem niniejszego powództwa, jednakże nie doprowadziło to do uzgodnienia nowego terminu spełnienia świadczenia.

Roszczenia dochodzone przez powoda nie uległy przedawnieniu. Do roszczeń dochodzonych przez powoda należy stosować przepisy właściwe dla sprzedaży ze skutkiem dwuletniego przedawnienia roszczenia o zapłatę ceny zgodnie z art. 554 k.c.. Najstarsze faktury dotyczące wierzytelności dochodzonych pozwem, tj. faktury oznaczone jako (...) oraz (...), określają daty płatności na dzień 9 czerwca 2015 r. Odpowiednie roszczenia nie mogły zatem ulec przedawnieniu przed dniem 9 czerwca 2017 r. Względem wszystkich wierzytelności dochodzonych w niniejszym postępowaniu powód złożył w dniu 28 grudnia 2016 r. wniosek o zawezwanie do próby ugodowej ze skutkiem przerwania biegu przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.), po czym termin przedawnienia zaczął biec na nowo od dnia 21 czerwca 2017 r., tj. od dnia zakończenia postępowania pojednawczego (art. 124 § 1 k.c.). A skoro pozew w niniejszej sprawie został

złożony w dniu 29 grudnia 2017 r., czyli przed upływem kolejnych dwóch lat, wszelkie roszczenia dochodzone przez powoda były nieprzedawnione w chwili wytoczenia powództwa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy stwierdził, że powód bezspornie wykonał własne zobowiązanie, a umówionym świadczeniem wzajemnym pozwanego była zapłata uzgodnionej ceny w umówionych terminach. Pozwany nie wykonał własnego zobowiązania oraz nie kwestionował sposobu wyliczenia wysokości oraz terminu płatności odpowiednich odsetek.

W takim stanie pozwany obowiązany jest zapłacić powodowi wszystkie należności opisane w fakturach wraz z należnymi odsetkami, zgodnie z przepisami ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Zgodnie z art. 482 § 1 k.c., od chwili wytoczenia powództwa powód miał prawo żądać również odsetek od odsetek, naliczonych do chwili złożenia pozwu.

Na podstawie art. 108 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł w wyroku o kosztach postępowania na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz art. 186 § 2 k.p.c.

Dodatkowo, Sąd Okręgowy na podstawie art. 186 § 2 k.p.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 557,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania pojednawczego przed Sądem Rejonowym dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie pod sygnaturą akt II Co 118/17, wywołanego złożonym przez powoda wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej.

W ocenie Sądu I instancji niezasadny był wniosek powoda o uwzględnienie w sumie kosztów postępowania pojednawczego także kosztów dodatkowej opłaty skarbowej od drugiego ze złożonych w tamtym postępowaniu pełnomocnictw, czyli pełnomocnictwa substytucyjnego. Zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c., celowym kosztem jest wynagrodzenie i wydatki „jednego adwokata”. W takim razie udział w postępowaniu większej liczby pełnomocników procesowych po jednej stronie nie uprawnia do żądania zwrotu kosztów w zwielokrotnionej wysokości. Zgodnie z art. 99 k.p.c., gdy w sprawie występuje wielu radców prawnych, ograniczenie wynikające z art. 98 § 3 k.p.c. stosuje się odpowiednio.

Nieusprawiedliwiony był wniosek pozwanego o odstąpienie od obciążania go obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na podstawie art. 102 k.p.c. Okoliczności, na które powoływał się pozwany, nie mogą stanowić usprawiedliwienia dla przerzucenia wysokich kosztów nieuzasadnionego sporu na powoda. Tym bardziej, że koszty te uległy zwiększeniu właśnie wskutek niezasadnego wdania się pozwanego w spór i złożenia sprzeciwu od nakazu zapłaty, co uniemożliwiło zwrotu powodowi z rachunku Skarbu Państwa ^{3/4} uiszczonej przez niego opłaty od pozwu w postępowaniu upominawczym zgodnie z art. 79 ust. 1 pkt 2 lit. c ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Stan majątkowy pozwanego może się zresztą w przyszłości poprawić, a pozwany odpowiada za zobowiązania wywołane kosztami procesu również swoim majątkiem przyszłym.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w całości i zarzucił naruszenie:

1. art. 232 k.p.c. oraz 227 k.p.c. mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na tym, iż Sąd I instancji nie zbadał istotnych okoliczności sprawy, w szczególności w zakresie dotyczącym relacji (...) Sp. z o.o. Sp. k. - (...) S.A. w kontekście braku faktycznej możliwości samodzielnego działania oraz wpływu na działania pełnomocnika bez zgody (...) S.A. jak też możliwości skutecznej zapłaty za zobowiązania Szpitala przez (...) S.A. w sytuacji, w której możliwość następczego dochodzenia zapłaconych należności podlega reglamentacji organu założycielskiego pozwanego Szpitala, przy czym istotna dla sprawy jest także okoliczność, iż w umowie factoringu powierniczego (...) S.A. wprost oświadcza, że płaci powodowi za konkretne faktury, a nie udziela pożyczki lub innego świadczenia o charakterze zwrotnym;

2. art. 328 § 2 k.p.c. mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na tym, iż Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie odniósł się zasadniczo do kwestii celu i charakteru umów między powodem i (...) S.A. (factoringu powierniczego etc.), jak też - czy w kontekście art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej (oraz

53 ust. 6 poprzednio obowiązującej ustawy o ZOZ) - brak możliwości dochodzenia należności przez (...) S.A. bez zgody organu założycielskiego pozwanego Szpitala wyłącza możliwość skutecznej zapłaty za zobowiązania Szpitala;

3. w art. 233 § 1 k.p.c. polegające na niedopełnieniu przez Sąd I instancji obowiązku pełnego, rzetelnego i wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, w szczególności pominięciu przy ocenie tego materiału istotnych okoliczności faktycznych wskazanych w toku postępowania przez stronę pozwaną, gdzie pozwany podnosił szereg argumentów wskazujących na fakt, iż powód został w całości zaspokojony w zakresie objętym przedmiotem niniejszego postępowania przez podmiot trzeci - spółkę (...) S.A. (na co wskazuje charakter i rodzaj pełnomocnictwa do inkasa oraz innych dokumentów, a także umowy factoringu) i tym samym roszczenie względem pozwanego wygasło, przy czym działanie spółki (...) S.A. miało charakter nakierowany na spełnienie świadczenia za pozwanego i następnie dochodzenia należności na swoją rzecz (tj. na rzecz (...) S.A. jako beneficjenta) w sytuacji, w której formalnie stroną postępowania jest powód (tego typu konstrukcja wynikała ze świadomości zarówno (...) S.A. oraz powoda w zakresie dotyczącym prawnych ograniczeń w obrocie wierzytelnościami szpitalnymi określonymi w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, a wcześniej art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o ZOZ).;

4. art. 233 k.p.c. i 232 k.p.c. oraz 278 k.p.c. jak też 227 k.p.c. polegające na tym, iż Sąd I instancji uwzględniając powództwo nie zbadał istotnych okoliczności sprawy, w szczególności w sytuacji w której pełnomocnictwo do inkasa oraz relacje finansowe pomiędzy (...) S.A. i powodem były prowadzone w celu uzyskania efektu tożsamego z obrotem wierzytelnościami, przy czym - wobec okoliczności wskazanych w pkt 1 i 2 - rzeczywistym beneficjentem wpłat na rzecz powoda nie jest powód (gdyż ten został wcześniej zaspokojony), ale (...) S.A. będący faktycznym wierzycielem, co winno być przedmiotem ustaleń Sądu I instancji;

5. art. 227 k.p.c. w związku z art. 258 § 1 k.p.c. polegające na oddaleniu wniosków dowodowych strony pozwanej w zakresie dotyczącym ni.in. tzw. lustracji finansowej dotyczącej stosunków gospodarczych pomiędzy powodem i (...) S.A. w sytuacji, w której przeprowadzenie tych dowodów ma kluczowe znaczenie dla ustalenia w sprawie prawdy obiektywnej, w szczególności wykazania powiązań gospodarczych i przepływów finansowych pomiędzy powodem i (...) S.A. oraz w konsekwencji dokonania spłaty należności objętej postępowaniem przez (...) S.A. w rozumieniu art. 356 § 2 k.c. i tym samym z jednej strony wygaśnięciem zobowiązania względem powoda, a z drugiej dokonaniem niezgodnej z ustawą, o której mowa w pkt 1, 2, 3 i 4 czynności prawnej skutkującej obrotem długami szpitalnymi;

6. art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej - tj. Dz.U.2016.1638 z późn. zm. (oraz 53 ust. 6 poprzednio obowiązującej ustawy o ZOZ) poprzez błędną wykładnię tych przepisów w sytuacji, w której ww. regulacje prawne skutkują reglamentacją wyłącznie w sferze dotyczącej zmiany wierzyciela SP ZOZ, a nie w zakresie zapłaty dokonanej przez (...) S.A. za faktury wystawione pozwanemu przez (...) Sp. z o.o. Sp. k. - w tym zakresie Ustawodawca nie wprowadził do obrotu prawnego ograniczeń, które uzależniałyby skuteczność zapłaty przez (...) S.A. za zobowiązania pozwanego Szpitala od możliwości następczego dochodzenia zapłaty od Szpitala przez (...) S.A. i tym samym brak możliwości regresu (...) S.A. nie ma wpływu na skuteczność świadczenia dokonanego przez (...) S.A. na rzecz (...) Sp. z o.o. Sp. k. za Szpital (zmiana wierzyciela oraz wygaśnięcie zobowiązania w związku z zapłatą zobowiązania za dłużnika przez podmiot trzeci są to dwie różne i niezależne od siebie instytucje prawne, przy czym - wobec braku wyraźnej ustawowej regulacji uzależnianie skuteczności zapłaty dokonanej przez (...) S.A. za Szpital wobec (...) Sp. z o.o. Sp. k. od możliwości następczego dochodzenia zapłaconych kwot od Szpitala przez (...) S.A. nie ma uzasadnienia prawnego);

7. art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej - tj. Dz.U.2016.1638 z późn. zm. (oraz 53 ust. 6 poprzednio obowiązującej ustawy o ZOZ) poprzez błędną wykładnię tych przepisów w sytuacji, w której dokonanie zapłaty przez (...) S.A. za konkretne faktury wystawione Szpitalowi przez (...) Sp. z o.o. Sp. k. jest czynnością prawnie skuteczną mimo reglamentacji związanej z możliwością następczego dochodzenia przez (...) S.A. zapłaconych należności od Szpitala oraz świadczy o celu i charakterze relacji powód - (...) S.A. przy czym beneficjentem należności uzyskiwanych przez (...) Sp. z o.o. Sp. k. jest nie powód, ale (...) S.A. (m.in. potwierdza to treść umowy factoringu powierniczego);

8. art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię tego przepisu w sytuacji, w której oświadczenia stron należy analizować w zakresie zamiaru i celu, jakim kierowały się strony składając to oświadczenie, co - wobec zapisów umowy factoringu

powierniczego zawartej pomiędzy (...) Sp. z o.o. Sp. k. i (...) S.A. oraz działań (...) Sp. z o.o. Sp. k. (m.in. w zakresie dotyczącym wyksiegowania faktur objętych powództwem z uwagi na dokonaną spłatę należności z tych faktur przez (...) S.A. - na co wskazuje potwierdzenie salda) świadczy jednoznacznie, że celem nawiązania relacji z (...) S.A. nie było dokonanie „finansowania” bieżącej działalności powoda przez (...) S.A. ale spłata wierzytelności szpitalnych przez (...) S.A. wynikających z konkretnych faktur VAT wystawionych Szpitalowi przez (...) Sp. z o.o. Sp. k. (o czym mowa w pkt 5) i następnie możliwość odzyskania tych kwot przez (...) S.A. jako faktycznego beneficjenta analizowanej umowy (m.in. za pośrednictwem wskazanego przez (...) S.A. pełnomocnika - § 2 ust. 2 umowy factoringu powierniczego);

9. art. 58 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię tego przepisu w sytuacji, w której (...) Sp. z o.o. Sp. k. oraz (...) S.A. mając pełną świadomość faktu ograniczeń w dokonywaniu obrotu wierzytelnościami szpitalnymi zawarły umowy, których celem była zapłata przez (...) S.A. za zobowiązania Szpitala wynikające z konkretnych faktur VAT, a nie udzielenie finansowania obrotowego z obowiązkiem zwrotu świadczenia, przy czym (...) S.A. zagwarantował sobie prawo dochodzenia należności od Szpitala z wykorzystaniem m.in. konstrukcji przekazu (art. 921¹ k.c.);

10. art. 95 § 1 i 2 k.c. oraz art. 96 k.c. poprzez błędną wykładnię tych przepisów w sytuacji, w której wobec wcześniejszej spłaty zobowiązań przez spółkę (...) S.A. i udzielenie pełnomocnictwa do inkasa (de facto bez możliwości odwołania tego pełnomocnictwa oraz wpływania na czynności podejmowane przez pełnomocnika powoduje, że (...) S.A. staje się rzeczywistym beneficjentem uzyskanego świadczenia, przy czym (...) Sp. z o.o. Sp. k. pełni jedynie rolę formalnej strony postępowania bez faktycznej możliwości samodzielnego działania;

11. art. 356 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię tego przepisu w sytuacji, w której nie ulega wątpliwości, że (...) S.A. dokonując spłaty zobowiązania pozwanego objętego przedmiotem postępowania działał z zamiarem zapłaty za zobowiązania Szpitala wynikające z konkretnych faktur VAT, a nie udzielenia świadczenia o charakterze zwrotnym (pożyczki) - co znajduje potwierdzenie m.in. w treści oświadczeń (...) S.A. składanych w postępowaniach prowadzonych przed Sądem Okręgowym w Warszawie IV Wydziałem Cywilnym (gdzie M. dochodził tych samych należności na swoją rzecz wskazując je jako własne) oraz § 1 ust. 2 umowy factoringu powierniczego oraz w czynnościach dokonywanych przez (...) Sp. z o.o. Sp. k. polegających na wyksiegowaniu wierzytelności z faktur objętych przedmiotem postępowania jako zapłaconych (potwierdzenie sald) i innych postanowień umowy factoringu powierniczego (zgodnie z którą beneficjentem płatności jest nie powód, gdyż ten został wcześniej zaspokojony przez (...) S.A. lecz spółka (...) S.A.), przy czym brak możliwości następczego dochodzenia przez (...) S.A. zapłaconych należności na rzecz (...) Sp. z o.o. bez zgody organu założycielskiego pozwanego Szpitala nie wyłącza możliwości skutecznej zapłaty za Szpital, gdyż w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej (oraz 53 ust. 6 poprzednio obowiązującej ustawy o ZOZ) Ustawodawca reglamentuje wyłącznie kwestie dotyczące zmiany podmiotowej po stronie wierzyciela SP ZOZ (uzależniając skuteczność takiej czynności od zgody organu założycielskiego SP ZOZ), a nie zapłaty za cudzy dług - zdaniem pozwanego nie można w żaden sposób uzależniać skuteczności zapłaty za zobowiązanie pozwanego szpitala przez (...) S.A. od możliwości regresu, gdyż taka zależność nie wynika z obowiązujących regulacji prawnych - zatem możliwość skutecznej zapłaty przez (...) S.A. za zobowiązania Szpitala jest czynnością niezależną od możliwości następczego dochodzenia przez ten podmiot należności na swoją rzecz i nie jest obciążona obowiązkiem zwrotnym, na co może wskazywać wyrok SN z 7 maja 2014r - II CSK 481/13, tym bardziej że z oświadczenia powodowej spółki (potwierdzenie sald) wynika, że podmiot ten nie domaga się zapłaty należności objętych przedmiotem postępowania, przy czym (...) S.A. spełniał świadczenie wynikające z wystawionych faktur przez (...) Sp. z o.o. sp. k. na rzecz szpitala, a nie w wykonaniu własnego zobowiązania oderwanego od należności wynikających z tych faktur, co wynika wprost z umowy factoringu powierniczego;

12. art. 921¹ k.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu w sytuacji, w której wobec spłaty wierzytelności objętej postępowaniem przez (...) S.A. który działał za dłużnika (co znajduje potwierdzenie m.in. w potwierdzeniu sald) oraz treści umowy factoringu powierniczego - beneficjentem płatności jest nie powód (gdyż ten został wcześniej zaspokojony przez (...) S.A.), ale spółka (...) S.A.;

13. art. 5 k.c. oraz art. 353¹ k.c. poprzez błędną wykładnię tych przepisów w sytuacji, w której działanie (...) S.A. było nakierowane na spłatę wierzytelności i wygaśnięcie zobowiązania w relacji (...) Sp. z o.o. Sp. k. - pozwany Szpital oraz uzyskanie podstawy do dochodzenia tej należności od Szpitala na swoją rzecz przez (...) S.A. za pośrednictwem (...) Sp. z o.o. Sp. k.;

14. art. 101 § 1 k.c. w związku z art. 353¹ k.c. poprzez niezastosowanie tych przepisów w sytuacji, w której de facto nieodwołalny charakter pełnomocnictwa udzielonego przez (...) Sp. z o.o. Sp. k. oraz brak możliwości modyfikowania uprawnień pełnomocnika (§ 4 ust. 2 umowy factoringu powierniczego) nie wynika z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego, ale służy wyłącznie zabezpieczeniu interesów (...) S.A. jako beneficjenta wszelkich wpłat, co wynika z umowy factoringu powierniczego (treść umowy factoringu wskazuje, że pełnomocnik formalnie ustanowiony przez (...) Sp. z o.o. Sp. k. faktycznie realizuje działania windykacyjne na rzecz (...) S.A. a nie (...) Sp. z o.o. Sp. k. § 4 ust. 1b umowy factoringu powierniczego) - w konsekwencji przyjęta w umowie factoringu powierniczego konstrukcja pełnomocnictwa stoi w sprzeczności z celem i charakterem instytucji pełnomocnictwa, jak też przekracza zakres swobody kształtowania stosunku prawnego;

15. art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 26 pkt 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. - o rachunkowości (t.j. Dz.U.2016.1047 z późn. zm.) poprzez niezastosowanie tych przepisów w sytuacji w której istnieje prawny obowiązek dokumentowania wszelkich zdarzeń gospodarczych w księgach rachunkowych oraz ich potwierdzania przy czym nie jest to kwestia wewnętrzna podmiotu zobowiązanego do prowadzenia ksiąg rachunkowych, co w konsekwencji ma wpływ na ustalenie stanu wzajemnych zobowiązań stron (należności objęte przedmiotem postępowania zostały wyksięgowane przez powoda jako zapłacone, co potwierdza przekazane Szpitalowi potwierdzenie sald);

16. art. 123 § 1 pkt 1 k.c. oraz art. 124 § 1 - 2 k.c. w związku z art. 5 k.c. w związku z art. 554 k.c. poprzez błędną wykładnię tych przepisów w sytuacji, w której złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej w okolicznościach zaspokojenia powoda przez (...) S.A. stanowi nadużycie prawa, bowiem tego typu czynność ma na celu faktyczne odzyskanie środków nie przez powoda, ale (...) S.A. (celem było zabezpieczenie interesów (...) S.A. a nie powoda) i tym samym tego typu czynność nie wywołuje skutków prawnych;

17. art. 554 k.c. poprzez błędną wykładnię tego przepisu w sytuacji, w której powództwo w sprawie zostało wytoczone po upływie okresu dwuletniego, o którym mowa w tym przepisie, przy czym nie ziszcili się przesłanki do przerwania biegu przedawnienia, o czym mowa w pkt 16;

18. art. 102 k.p.c. oraz art. 98 § 1 k.p.c. polegające na tym, iż Sąd I instancji nie uwzględnił wniosku o odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami procesu w sytuacji, w której bezsprzecznie zachodzą przesłanki do uwzględnienia powyższego wniosku, dotyczy to także kosztów za tzw. postępowanie pojednawcze w sytuacji, w której w dacie złożenia tego wniosku powód miał zapłacone faktury dochodzone niniejszym pozwem przez (...) S.A. a złożenie tego wniosku nie miało na celu zawarcie ugody, ale wyłącznie uzyskanie formalnego przerwania biegu przedawnienia niejako z ostrożności, co jest zaprzeczeniem tej instytucji i jej nadużyciem w interesie nie powoda, ale (...) S.A.;

19. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanego wyroku, w sytuacji gdy w rzeczywistości powód formalnie występując jako strona postępowania został wcześniej w całości zaspokojony finansowo w zakresie należności objętych postępowaniem przez (...) S.A. (w sprawach, o których mowa w pkt 5 (...) S.A. dochodził tych samych należności, o których mowa w żądaniu pozwu w niniejszej sprawie na swoją rzecz wskazując, że zapłacił za faktury Szpitala) i tym samym pełnomocnik wyznaczony przez (...) S.A. (choć formalnie ustanowiony przez powoda) faktycznie dochodzi należności nie na swoją rzecz, ale na rzecz podmiotu trzeciego, który spełnił świadczenie za pozwanego;

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości, względnie uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z pozostawieniem temu sądowi kwestii rozstrzygnięcia o kosztach postępowania oraz o zasądzenie kosztów procesu za obydwie instancje.

Skarżący wniósł także o dołączenie do akt niniejszego postępowania akt sprawy II Co 118/17 na okoliczność zakresu roszczenia objętego wnioskiem. Dodatkowo wniósł o wezwanie J. N. - prezesa powodowej spółki w charakterze strony na okoliczność charakteru, zakresu i celu udzielonego pełnomocnictwa, jak też na okoliczność charakteru otrzymanego świadczenia od (...) S.A. oraz D. S. w charakterze świadka na okoliczność przebiegu spotkania i negocjacji z prezesem powodowej spółki, jak też na okoliczność wysokości niezapłaconych przez żaden podmiot zobowiązań Szpitala względem powoda i żądań powoda wobec pozwanego.

Skarżący ponowił zarzut przedawnienia wszelkich roszczeń objętych przedmiotem niniejszego postępowania za okres wcześniejszy niż dwa lata przed datą wytoczenia powództwa w sprawie - na zasadzie art. 554 k.c. Jednocześnie podniósł zarzut nieważności czynności prawnej polegającej na złożonym przez powoda wniosku o zawezwanie do próby ugodowej jako dotyczącego należności zapłaconej przez (...) S.A. w dacie jego złożenia i tym samym dotyczącego de facto interesów ekonomicznych (...) S.A. a nie powoda, przy czym powód nie wykazał, aby ww. zawezwanie dotyczyło należności objętych powództwem. Nadto wniósł o dopuszczenie dowodu z dokumentu w postaci umowy factoringu pomiędzy (...) S.A. i powodem na okoliczność zapłaty przez (...) S.A. należności objętych pozwem z zamiarem zapłaty, a nie udzielenia świadczenia o charakterze zwrotnym.

Powód wniósł o oddalenie apelacji, o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych. Nadto wniósł o oddalenie wniosków dowodowych strony pozwanej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Sąd Apelacyjny oddalił wnioski dowodowe zgłoszone w apelacji jako nie mające znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Jeśli chodzi o przeprowadzenie dowodu z dokumentu w postaci umowy factoringu pomiędzy (...) S.A. i powodem, to sąd I instancji dowód taki przeprowadził i uczynił go podstawą części swoich ustaleń faktycznych (k93-96), przeto ponowne przeprowadzenie dowodu z tego dokumentu na okoliczności przeciwne niż wynikające z ustaleń sądu I instancji jest nieuzasadnione. Jeśli skarżący kwestionuje prawidłowość ustaleń poczynionych przez sąd I instancji na podstawie w/w umowy, to powinien wskazać, które konkretnie zapisy umowy zostały przez sąd I instancji pominięte bądź błędnie zinterpretowane wbrew zgodnemu zamiarowi stron i celowi umowy. Zarzutów takich pozwany w apelacji nie postawił.

Nietrafny jest zarzut, iż powód nie wykazał, że zawezwanie do próby ugodowej dotyczyło należności objętych niniejszym powództwem. W aktach znajduje się potwierdzony za zgodność wniosek o zawezwanie do próby ugodowej, w którym szczegółowo zostały wskazane wierzytelności objęte wnioskiem i dokumentujące je faktury (k.61-63). Pozwany nie odniósł się do tego dokumentu w sposób merytoryczny, w szczególności nie kwestionował jego treści ani faktu, że na podstawie tego wniosku toczyło się postępowanie mające za przedmiot zawarcie ugody. W tych okolicznościach zbędne jest załączenie akt postępowania ugodowego o sygnaturze II Co 118/17.

Nietrafny jest zarzut pozwanego, że wezwanie do próby ugodowej miało na celu faktyczne odzyskanie środków nie przez powoda ale (...) S.A. Pozwany konstruuje ten zarzut wadliwie przyjmując, że złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej nastąpiło w okolicznościach zaspokojenia powoda przez (...) S.A., Sąd Apelacyjny podziela natomiast stanowisko sądu I instancji, że zaspokojenie takie nie nastąpiło. Powódka wystąpiła z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej ponieważ pozwany kwestionował ważność umów, na podstawie których powódka uzyskała zapłatę od (...) S.A. za towar dostarczony pozwanemu, oraz nie uznawał praw (...) S.A. do dochodzenia roszczeń objętych fakturami wystawionymi przez powódkę. Poza tym, w tym czasie ukształtowała się już praktyka orzecznicza opowiadająca się za szeroką interpretacją czynności prawnej mającej na celu zmianę wierzyciela, o jakiej mowa w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej (np. wyrok SN z 6.04.2014r. I CSK 428/13), co oznacza, że powódka mogła mieć uzasadnione wątpliwości co do prawidłowości zaspokojenia jej roszczeń przez spółkę (...). Zarzut nieważności

czynności prawnej polegającej na złożonym przez powoda wniosku o zawezwanie do próby ugodowej jako dotyczącym należności zapłaconej przez (...) S.A. jest zarzutem nieuprawnionym.

Z uwagi na skuteczne wezwanie pozwanego do próby ugodowej skutkujące przerwaniem biegu przedawnienia jako chybiony ocenić należy zarzut przedawnienia roszczenia i tym samym zarzut naruszenia art. 554 k.c.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne.

Nie zasługuje na uwzględnienie podniesiony przez pozwanego zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia wymogi w/w przepisu i pozwala Sądowi odwoławczemu na dokonanie kontroli instancyjnej.

Sąd pierwszej instancji trafnie ocenił, że wnioski dowodowe zawarte we wniesionym przez pozwanego sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, w której spór nie dotyczy wzajemnych relacji między (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółką komandytową. i (...) S.A., lecz braku zapłaty przez pozwanego na rzecz powoda należności związanych z wykonaniem umów sprzedaży. W szczególności zgłoszony przez pozwanego wniosek dowodowy, nazwany „wnioskiem o tzw. lustrację finansową” obu spółek, nie zmierzał do udowodnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Tak samo należało ocenić wniosek o przesłuchanie D. S. w charakterze świadka na okoliczność przebiegu spotkania i negocjacji z prezesem powodowej spółki, jak też na okoliczność wysokości niezapłaconych przez żaden podmiot zobowiązań Szpitala względem powoda i żądań powoda wobec pozwanego.

Pozwany wnosił o zobowiązanie (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej i (...) S.A. do złożenia dokumentów księgowych, bankowych i finansowych obrazujących rozliczenia finansowe między powodem a (...) S.A. w latach 2012-2017 na okoliczność zaspokojenia powoda w zakresie objętym przedmiotem postępowania, w sytuacji gdy wpływ określonych środków finansowych na konto powoda nie był sporny zaś kwestia, czy doprowadził do zaspokojenia powoda wymagała oceny prawnej, której sąd I instancji władny był dokonać w oparciu o fakty bezsporne i inne dowody przeprowadzone w sprawie w tym treść umowy factoringu zawartej pomiędzy (...) S.A. i powodem i której to oceny prawnej dokonał w sposób niewadliwy, nie naruszając art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 26 pkt 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. - o rachunkowości (t.j. Dz.U.2016.1047 z późn. zm.).

W ocenie Sądu Apelacyjnego fakt zawarcia przez powoda z (...) S.A. „Umowy faktoringu powierniczego” dotyczącej należności objętych niniejszym pozwem, nie uzasadnia twierdzenia pozwanego, że jego dług został zaspokojony przez osobę trzecią, tj. (...) S.A., co miałyby doprowadzić do wygaśnięcia tego zobowiązania.

Zgodnie z treścią art. 365 § 2 k.c. jeżeli wierzytelność pieniężna jest wymagalna, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia od osoby trzeciej, chociażby działała bez wiedzy dłużnika. Pozwany powołuje się na powyższy przepis twierdząc, że na skutek zapłaty dokonanej przez (...) S.A. na rzecz powoda doszło do wygaśnięcia zobowiązania powoda wobec pozwanego Szpitala. W ocenie Sądu Apelacyjnego jest to pogląd nietrafny.

W piśmiennictwie wyjaśniono, że konsekwencją uregulowania z art. 356 § 1 k.c. jest zasada, zgodnie z którą, jeżeli osoba trzecia działa bez upoważnienia dłużnika, wierzyciel może, ale nie ma obowiązku, przyjęcia od niej świadczenia. Natomiast w art. 356 § 2 k.c. ustawodawca wprowadził wyjątek od tej zasady, albowiem jeżeli wierzytelność pieniężna jest wymagalna, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia od osoby trzeciej, chociażby działała bez wiedzy dłużnika. Skutkiem takiej zapłaty jest wykonanie obowiązku wobec wierzyciela i ewentualne nabycie wierzytelności przez osobę trzecią na podstawie art. 518 § 1 k.c. (por. A. Olejniczak w: Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, A. Kidyba (red.), Lex el./2014).

Jednakże w orzecznictwie trafnie wyjaśniono, że przepisy art. 356 § 2 k.c. i art. 518 § 1 pkt 1 k.c. mają tę wspólną cechę, że celem świadczenia osoby trzeciej ma być zwolnienie dłużnika z długu. W granicach zasady swobody umów (art. 353¹ k.c.) strony stosunku prawnego innego niż umowa kredytowa, mogą tak ukształtować swoje stosunki, że zapłata kwoty rekompensaty będzie realizacją własnego zobowiązania, a nie będzie działaniem w celu zwolnienia z zobowiązania

kredytobiorcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2010 r., sygn. akt IV CSK 239/10, Lex nr 737285). Więc w sytuacji, gdy powód zawarł z (...) S.A. umowę faktoringu powierniczego w odniesieniu do należności objętych niniejszym pozwem, zaś (...) S.A. dokonał zapłaty na jego rzecz określonych w umowie kwot, to zapłata ta nastąpiła w celu wykonania łączącej strony umowy, a nie w celu zwolnienia pozwanego z długu. (...) S.A. nie miała bowiem powodu, aby spełnić cudze świadczenie, bez możliwości domagania się jego zwrotu. Jeżeli więc doszło do takiej zapłaty, to wyłącznie w wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy faktoringu powierniczego, która przewidywała zwrot wyegzekwowanych kwot podmiotowi finansującemu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zastosowanie takiej konstrukcji przejściowego finansowania działalności gospodarczej powoda nie stanowiło naruszenia zakazu wynikającego z art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 618 ze zm.) oraz art. 53 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 ze zm.). Wskazać przy tym należy, że zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 22 października 2010 r. o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 230, poz. 1507), przepis art. 53 ust. 6 ustawy z 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej w brzmieniu ustalonym ustawą z 2010 r. miał zastosowanie do zobowiązań zakładów opieki zdrowotnej powstałych po dniu wejścia w życie ustawy z 2010 r., tj. po dniu 22 grudnia 2010 r., dniem powstania zobowiązania w zasadzie jest dzień zawarcia umowy stanowiącej jego źródło, a nie dzień wystawienia faktury (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2015 r., sygn. akt II CSK 664/14, Lex nr 1682202).

Powołane przepisy stanowią, że czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot tworzący, zaś czynność prawna dokonana z naruszeniem powyższego wymogu jest nieważna. W judykaturze za utrwalony należy uznać pogląd, że czynnościami prawnymi wymagającymi zgody organu tworzącego, a w jej braku nieważnymi, są: przelew wierzytelności, w tym powierniczy, faktoring, gwarancja, subrogacja umowna i indos wekslowy. Czynnością wymagającą zgody organu założycielskiego, jest także umowa poręczenia za zobowiązania zakładu opieki zdrowotnej. Skoro ustawodawca wprowadził swoistą reglamentację obrotu wierzytelnościami wynikającymi ze zobowiązań samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, bez zgody organu tworzącego, to należy przyjąć, że ustawa wyłącza także subrogacyjne nabycie wierzytelności bez zgody wskazanego organu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2016 r., sygn. akt II CSK 379/15, Lex nr 1962510).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nieistnienia długu pozwanego nie dowodzi dokument potwierdzenia sald, albowiem nieuwzględnienie w nim przedmiotowych wierzytelności mogło być wynikiem nie ich zapłaty, lecz zabezpieczenia ich finansowania. Nietrafne jest również odwołanie się przez pozwanego do treści art. 921¹ § 1 k.c., który stanowi, że kto przekazuje drugiemu (odbiorcy przekazu) świadczenie osoby trzeciej (przekazanego), upoważnia tym samym odbiorcę przekazu do przyjęcia, a przekazanego do spełnienia świadczenia na rachunek przekazującego. Udzielenie bowiem osobie trzeciej pełnomocnictwa do odbioru wierzytelności, nie jest równoważne z powstaniem upoważnień do spełnienia świadczenia przez przekazującego i do jego odbioru przez odbiorcę.

W przedmiotowej sprawie powodem nie jest (...) S.A., lecz (...) sp. z o.o. sp. k. a więc podmiot, który na podstawie zawartych umów wykonał na rzecz pozwanego świadczenia niepieniężne i nie otrzymał od niego zapłaty ceny. Przy tym, niezasadny jest pogląd pozwanego, że powód tylko fikcyjnie jest powodem w przedmiotowej sprawie, gdyż na skutek zapłaty jego wierzytelność została zaspokojona i wygasła. Jeżeli bowiem (...) S.A. dokonał zapłaty określonych kwot na rzecz powoda, to uczynił to w wykonaniu własnego zobowiązania umownego, a nie za pozwanego. W konsekwencji mógłby domagać się od powoda zwrotu wydatkowanych kwot, po ich zapłacie przez dłużnika, zaś udzielone pełnomocnictwo tylko ułatwiałoby mu ten zwrot. Zawierając z powodem Umowę faktoringu powierniczego (...) S.A. nie stał się przez to wierzycielem pozwanego, czynność ta nie mogła więc naruszyć zakazu wynikającego z powołanej ustawy.

Wobec powyższego niezasadne są sformułowane przez pozwanego w apelacji zarzuty naruszenia: art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niedopełnienie obowiązku pełnego, rzetelnego i wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie oraz art. 353¹ k.c. poprzez niewłaściwą wykładnię, art. 65 § 1 i 2

k.c. poprzez jego niezastosowanie, a także błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanego wyroku, poprzez nieprzyjęcie tezy pozwanej, iż w rzeczywistości powód formalnie występując jako strona postępowania został wcześniej w całości zaspokojony finansowo w zakresie należności objętych postępowaniem przez (...) S.A. i tym samym faktycznie dochodzi należności nie na swoją rzecz, lecz na rzecz podmiotu trzeciego, który spełnił świadczenie.

Przy tym, zaprezentowana w apelacji argumentacja pozwanej prowadzi do wniosku, że za otrzymane wyroby medyczne nie powinien on zapłacić ani na rzecz (...) sp. z o.o. sp. k. ,która występuje w roli powoda, ani na rzecz (...) S.A., który rzekomo miałby spełnić świadczenie powodowi „wyręczając” w ten sposób dłużnika. Jest to rozumowanie nietrafne, albowiem gdyby (...) S.A. dokonała zapłaty na rzecz powoda kwot wynikających z faktur objętych pozwem, to byłaby to zapłata własnego zobowiązania (...) S.A. wynikającego z umowy o finansowanie, a nie zapłata zobowiązania pozwanej wynikającego z umów sprzedaży i dostawy. W tej sytuacji nie doszło do wygaśnięcia wierzytelności powoda na podstawie art. 356 § 2 k.c., ani nie nastąpiło nabycie wierzytelności przez osobę trzecią na podstawie art. 518 § 1 pkt 1 k.c. Dlatego nie mógł również zostać naruszony zakaz wynikający z art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz art. 53 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej. Powód jest więc wierzycielem i pozwany powinien dokonać na jego rzecz zapłaty.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego III CSK 371/15 z 6.05.2016 (LEX), o realizacji określonego celu czynności prawnej rozstrzyga nie tylko sama wola jej stron, wyrażona w postanowieniach umowy, ale także wola ustawodawcy określająca w art. 56 k.c. zakres skutków prawnych wywoływanych przez czynność prawną (zob. też wyrok SN z dnia 16 października 2015 r., I CSK 882/14, niepubl.; wyrok SN z dnia 6 lutego 2015 r., II CSK 319/14, niepubl.). Ponadto o celu czynności prawnej świadczy nie tyle sama konstrukcja prawna i typowe skutki, do jakich umowa prowadzi, ale to czy w konkretnych okolicznościach może być wykorzystywana do osiągnięcia skutku w postaci zmiany wierzyciela na podmiot trudniący się profesjonalnie obrotem wierzytelnościami i czy skutek taki może być uzyskany poprzez obejście nakazu uzyskania zgody organu założycielskiego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, wyrażonego w art. 53 ust. 6 u.z.z. i art. 54 ust. 5 u.d.l. Nawet bowiem w sytuacji, w której bezpośrednią istotą czynności prawnej nie jest zmiana wierzyciela, lecz np. współpraca, gwarancja czy poręczenie, to nie jest wykluczone uznanie takiej umowy za czynność prawną mającą na celu zmianę wierzyciela. Jeżeli bowiem taka czynność prawna może prowadzić do subrogacyjnego nabycia wierzytelności, to w istocie jej celem jest właśnie zmiana wierzyciela bez konieczności uzyskania zgody wymaganej w ustawie. Ustawowy zakaz obrotu wierzytelnościami wynikającymi ze zobowiązań samodzielných publicznych zakładów opieki zdrowotnej bez zgody organu tworzącego wyłącza więc również subrogacyjne nabycie wierzytelności na podstawie art. 518 § 1 k.c. (zob. wyrok SN z dnia 20 stycznia 2016 r., sygn. akt V CSK 301/15, niepubl. oraz przytoczone w jego uzasadnieniu obszernie orzecznictwo).

W odniesieniu do subrogacyjnego nabycia wierzytelności z mocy samego prawa (cessio legis) przez osobę trzecią z chwilą spłacenia przez nią wierzyciela (art. 518 § 1 pkt 1 k.c.), można nadto zauważyć, że do cessio legis stosuje się w drodze analogii przepisy o przelewie, co jest uzasadnione z uwagi na podobieństwa konstrukcyjne i funkcjonalne. Z tej przyczyny istnieją również uzasadnione podstawy do przyjęcia, że ustawowe zakazy przelewu, wynikające z przepisów prawa, dotyczą także nabycia wierzytelności w drodze cessionis legis. W związku ze ścisłym powiązaniem przez ustawodawcę pewnych kategorii wierzytelności z podmiotami tych praw, dopuszczenie w tym zakresie zmiany podmiotu w drodze subrogacyjnego podstawienia byłoby działaniem zmierzającym do obejścia prawa. Tak więc skoro obowiązuje ustawowy zakaz obrotu, bez zgody podmiotu tworzącego, wierzytelnościami wynikającymi ze zobowiązań samodzielných publicznych zakładów opieki zdrowotnej, to wyłącza on również subrogacyjne nabycie wierzytelności na podstawie art. 518 § 1 pkt 1 k.c.

Sąd Okręgowy trafnie zatem przyjął, że umowa zawarta przez powoda z (...) S.A., jako nieważna, nie doprowadziła do wygaśnięcia zobowiązania pozwanej szpitala wobec powoda.

W przedmiotowej sprawie powódka domaga się zapłaty na swoją rzecz a nie na rzecz osoby trzeciej i w świetle przytoczonych wyżej okoliczności nie ma podstaw do przyjęcia, że celem powódki nie jest uzyskanie świadczenia na swoją rzecz, ale na rzecz (...) S.A. jako faktycznego beneficjenta płatności

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 356 § 1 i 2 k.c. Zgodnie z w/w przepisem wierzyciel powinien zaliczyć świadczenie uzyskane od osoby trzeciej na poczet wykonania zobowiązania ciężącego na dłużniku, chyba, że dłużnik sprzeciwił się takiemu działaniu osoby trzeciej. W razie wyrażenia sprzeciwu przez dłużnika co do świadczenia na rzecz wierzyciela przez osobę trzecią na poczet wykonania zobowiązania dłużnika, zobowiązanie to nie wygaśnie. Nie było w sprawie sporne, iż podmiot tworzący pozwany Szpital żadnych zgód mających na celu zmianę wierzyciela nie wyrażał, oraz że na skutek wezwania do zapłaty skierowanego przez (...) S.A. do pozwanego szpitala nie doszło ani do zaspokojenia (...) S.A. przez pozwanego szpitala ani do uznania długu, zatem sprzeciw wobec działania (...) S.A. polegającego na spłacie zobowiązań za pozwanego jest oczywisty.

W tych okolicznościach, skoro łącząca powódkę i (...) S.A. umowa należy do umów, które w konsekwencji prowadzą do zmiany wierzyciela w rozumieniu art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, umowa ta jest nieważna a zaliczenie świadczenia uzyskanego od osoby trzeciej na poczet wykonania zobowiązania ciężącego na dłużniku jest niedopuszczalne.

Prawidłowo wskazał sąd I instancji, że ogólne sformułowanie ustawodawcy "czynności prawne mające na celu zmianę wierzyciela" zawarte w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej nakazuje przyjąć, że będą to wszystkie czynności prawne, dotyczące zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, których celem jest zmiana wierzyciela. Treść art. 54 ust. 5 u.d.l. nie daje podstaw do ograniczania zakresu jego stosowania tylko do tych czynności prawnych, których istotą jest cel bezpośredni istniejący w chwili dokonywania czynności, z wyłączeniem tych czynności, których dalszym, ale nie bezpośrednim skutkiem może być zmiana wierzyciela. Celem ustawodawcy było wyeliminowanie sytuacji, w której w wyniku dokonania określonej czynności prawnej pojawi się nowy wierzyciel zakładu opieki zdrowotnej dochodzący należności wynikającej z pierwotnie zawartej umowy. W związku z powyższym zarzut naruszenia art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej oraz 53 ust. 6 ustawy o ZOZ poprzez błędną wykładnię tych przepisów nie zasługuje na uwzględnienie.

Spełnienie świadczenia z umowy nieważnej ma charakter świadczenia nienależnego i nie skutkuje umorzeniem zobowiązania zakładu opieki zdrowotnej (vide uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 stycznia 2016 r. I A Ca 2867/15). Nieważność umowy rodzi między jej stronami obowiązek zwrotu świadczeń wzajemnych jako świadczeń nienależnych. Spłata długu publicznego zakładu opieki zdrowotnej przez osobę trzecią bez zgody podmiotów wskazanych w art. 54 ust. 5 ustawy z 2011 r. o działalności leczniczej jest niedopuszczalna. Chybiony jest wobec tego zarzut, iż powód został zaspokojony przez podmiot trzeci. Kwestia, czy powód rozliczył się z (...) S.A. z otrzymanych od niego kwot nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia, podobnie jak kwestia zaksięgowania przez powoda wpłat dokonanych przez (...) S.A. Zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. w związku z art. 258 § 1 k.p.c. polegającego na oddaleniu wniosku dowodowego pozwanego w zakresie m.in. tzw. lustracji finansowej dotyczącej stosunków gospodarczych pomiędzy powodem i (...) S.A. jest w związku z powyższym chybiony. Sąd Apelacyjny podziela ocenę sądu I instancji, że w/w dowody nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia. Znaczenia takiego nie ma także dowód z zeznań J. N. - prezesa powodowej spółki w charakterze strony.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 5k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. albowiem jak już zostało wyjaśnione powód nie został skutecznie zaspokojony, spełnił świadczenie w stosunku do pozwanego szpitala, pozwany zaś swojego zobowiązania wzajemnego nie wykonał i nie istnieją okoliczności, które pozwalałyby na ocenę że dochodząc istniejącej i wymagalnej wierzytelności powód nadużywa swojego prawa.

Pełnomocnictwo dołączone do pozwu jest pełnomocnictwem procesowym umocowującym wskazanego w nim radcę prawnego do reprezentowania powoda w sprawie mającej na celu odzyskanie wierzytelności powoda wobec pozwanego. Z jego treści nie wynika by miało nieodwołalny charakter. Pełnomocnik dochodzi zapłaty na rzecz spółki, która była stroną umowy ze szpitalem i nie zostało wykazane, że powód, mimo iż formalnie występuje jako strona, to dochodzi zapłaty nie na swoją rzecz ale de facto na rzecz (...) S.A. Umowa zawarta pomiędzy powodem i (...) S.A. nie mogła bowiem wywrzeć wpływu na stosunek obligacyjny istniejący pomiędzy powodem i pozwanym objęty niniejszym pozwem. Zarzut naruszenia art. 65 par. 1 i 2 k.c. nie został przez skarżącego wykazany.

Bezpodstawne jest twierdzenie pozwanego, iż wykazał przesłanki do zastosowania przez sąd I instancji art. 102 k.p.c. Zła sytuacja ekonomiczna szpitala nie uzasadnia nieobciążania go kosztami procesu, bowiem szpital nie może przerzucać kosztów prowadzenia swojej działalności na swoich kontrahentów. Ponadto na dezaprobatę zasługuje postępowanie pozwanego uchylającego się od regulowania wymagalnych należności na rzecz kontrahenta, który w sposób prawidłowy wykonał ciężące na nim, a wynikające z umowy, zobowiązanie.

Należy dodać, że pozwany z jednej strony w sporach z (...) S.A. kwestionował ważność umów łączących tę spółkę z powodem i uzyskał wyroki oddalające powództwo (...) S.A. o zapłatę, z drugiej strony odmawia powódce spełnienia świadczenia powołując się na zaspokojenie powódki w drodze nieważnej czynności (umowy z (...) S.A.), pomimo iż otrzymał świadczenie wzajemne. Taka postawa pozwanego nie zasługuje na ochronę i narusza podstawową zasadę prawa zobowiązań nakładającą na dłużnika obowiązek wykonania ciężącego na nim zobowiązania w sytuacji gdy jego kontrahent spełnił zobowiązanie wzajemne. Zatem, to nie powódka, lecz pozwany nadużywa prawa w rozumieniu art. 5 k.c.

Dlatego Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji i z mocy art. 385 k.p.c. oddalił ją.

--	--

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. także gdy idzie o koszty procesu za II instancję. Do wywodów przytoczonych wyżej dodać należy, że pozwany wniósł apelację pomimo, iż kwestia wykładni przepisów prawa wskazanych w apelacji jest przedmiotem obszernego orzecznictwa tak sądów powszechnych jak i Sądu Najwyższego i nie budzi kontrowersji. Wniesienie apelacji oczywiście bezzasadnej nie może skutkować zastosowaniem art. 102 k.p.c. albowiem nie można przyjąć, że strona pozwana skorzystała z uprawnienia do zaskarżenia wyroku w przekonaniu o słuszności swoich racji.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny orzekł o kosztach procesu za II instancję zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, na podstawie art. 98 par. 1 i 2 k.p.c.

Przemysław Kurzawa Ewa Kaniok Katarzyna Parczewska